

1. PERUSTIEDOT KOHTEESTA	
1.1. Maisema-alueen nimi	Vuojoen kulttuurimaisema
1.2. Maisema-alueen uusi nimi	Vuojoen kulttuurimaisema
1.3. Kunta	Eurajoki
1.4. Pinta-ala	1 484 ha
1.5. Aikaisemmat inventoinnit [tekijä, vuosi, arvo]	RKY2009: Vuojoen kartano RKY1993: Vuojoen kulttuurimaisema Lauri Putkonen, 2005, Satakunnan arvokkaat kulttuurimaisemat: Irjanne-Eurajoki-Liinmaa kulttuurimaisema ja Vuojoen kartano
1.6. Päiväysinventoijan nimi	Jenny Alatalo
1.7. Päiväysinventoinnin pvm	15.5.2013
1.8. Arkistointipaikka	
2. MAISEMAMAAKUNTA JA -SEUTU	
2.1. Maisemamaakunta ja -seutu [Mietintö 66/1992]	Lounaismaa / Ala-Satakunnan viljelyseutu
2.2. Maisematyyppi [Maakunnallinen maisemaselvitys]	Ala-Satakunnan viljelyseutu
2.3. Kuvailuteksti [Lyhyt kuvaus maisemamaakunnan ja -seudun tyypillisistä piirteistä]	Lounaismaan maiseman peruselementit vaihtelevat rikkonaisesta saaristosta ja kumpuilevista, osittain paljastuneista kallioalueista laajoihin tasaisiin, viljaviin savikkoalueisiin, joilla lukuisat joet kiemurtelevat. Ala-Satakunnan viljelyseutu on perusluonteeltaan vaurasta viljelyaluetta, mutta Lounaiseen viljelyseutuun verrattuna siellä on runsaasti karuja, metsäisiä ja soisia syrjäseutuja. Seudun karuja maisemapiirteitä edustavat suot ja metsät keskittyvät Pyhäjärven lounaispuolella olevalle karulle rapakivigraniittialueelle ja viljelymaisemat sijaitsevat yleensä viljavilla savikkoalueilla Kokemäenjokilaaksossa.
3. LUONNON OMINAISPIIRTEET	
3.1. Maa- ja kallioperä	Kallioperältään alue on kokonaan rapakivigraniittia. Maaperältään alue on melko monipuolinen. Alueen eteläreunalla on moreenia, laakson keskeltä suurimmaksi osaksi savea. Alueen keskellä, Vuojoen kartanon ympärillä on maaperältään soraa ja hiekkaa oleva luode-kaakko suuntainen alue. Myös Junnikmaan ja Verkkokarintien pohjoispuolella on soraa ja hiekkaa. Hienoa hietaa ja hiesua on Liinmaan kohdalla Eurajoen ympärillä. Kalliomaata on Kylänmaalla, Riutanahteella ja niiden väliin jäävällä alueella.
3.2. Vesistöt ja ranta-alueet	Alueen läpi virtaa Eurajoki, mikä laskee maisema-alueen länsireunalta Eurajoensalmen kautta Selkämereen.
3.3. Luonnonhistorian erityspiirteet	
3.4. Kasvillisuustyytit	Maisema-alue kuuluu eteläboreaaliseen kasvillisuusvyöhykkeeseen. Alueen selänneillä pääasiallinen puulaji on mänty ja kosteimmilla paikoilla on kuusta ja lehtipuita. Joen varressa on paikoin kapeita rantalehtoja.
3.5. Arvokkaat luontokohteet	Satakunnan maakuntakaavassa osoitettuja arvokkaita kallioalueita ovat: Krisankulman kallio, Riutanaho, Auvinriutta ja Kylämaa.
3.6. Eläimistö ja kasvilajisto	rantalitukka
3.7. Ilmasto	Alueen keskilämpötila on 4-5°C astetta ja vuoden sademäärän keskiarvo on 600-650 mm vuodessa.
3.8. Maisemarakenne	Maisema-alue on luode-kaakkosuuntainen laakso. Laaksoa rajaavat metsäiset ja paikoin kallioiset selänneet. Keskellä alavaa laaksoa virtaa laakson suuntaisesti Eurajoki. Alueen itäreunalla laakso kapeimmillaan. Kapeimman alueen keskellä on kaksi kumpareta, joiden välistä Suutalankosken kohdalla Eurajoki kiemurtelee. Vuojoen rakennukset ovat lähiympäristöään hieman korkeammalla mäellä. Laakson läntisen osan laakson selänneiden reunat laskevat loivasti laaksoa päin. Yksittäisenä alueena Kylämaan metsäinen kallioalue erottuu selkeästi ympärillään olevasta tasaisesta maisemasta. Linnamaan kohdalla selänneen reuna on saarekkeisempi ja rikkonaisempi.
4. KULTTUURISET OMINAISPIIRTEET	
4.1. Arkeologinen kulttuuriperintö	Maisema-alueella on kaksi muinaisjäännöstä, Riutanahden pronssikautinen hauta sekä keskiaikainen Liinmaan linna.
4.2. Maiseman kulttuurihistoria	Rantatie on yhdistänyt länsirannikon jokisuiden kaupunkeja aina keskiajalta nykypäivään asti. Myöhäiskeskiajalla länsirannikkoa pitkin kulkenut Rantatie toimi kulkureittinä ja postitienä, jatkuen Pohjanlahden ympäri Ruotsin eteläosiin saakka. Rantatie tulee Linnamaahan, josta se jatkaa Eurajoen eteläpuolella Vuojoen ohi Eurajoen keskustaan. Pohjanlahden Rantatie toimii maantieteellisesti kokoavana historiallisena tienä, jolta erkanevat muun muassa Revontulentie, Tervan tie, Sininen tie ja Saariston Rengastie. Meren kululla on ollut alueelle suuri merkitys. Kivikauden (n. 3500 vuotta sitten) loputtua Eurajoen nykyiset peltoaukeat olivat vielä merenlahtea. Rautakaudelta on löytynyt jotain merkkejä ihmistoiminnasta, mutta seutu oli ilmeisesti paremminkin euralaisten metsästyks- ja kalastusseutua kuin asuttua aluetta. Yleisestikin rannikon lähialue on ollut melko asumaton ajanlaskumme ensimmäisellä vuosituhannella.

	<p>Ensimmäisen kerran Eurajoki mainitaan kirjallisessa lähteissä vuonna 1344. Maisema-alueella oli 1560-luvun veroluettelon mukaan kolme kylää: Vuojoki (Vuohijoki), Linnamaa ja Auvi. Maatilana Vuojoen historia ulottuu ainakin 1500-luvulla. Liinmaan linnoitus, myös Vreghdenborgch'in nimellä tunnettu, sijaitsi keskiajalla (1370-1420) Eurajoen ja Lapijoen välisellä Linnakarinn saarella, nykyisen Linnamaan kylän paikkeilla. Itse linnoitus on aikanaan ollut pikkusaarella, josta on ollut hyvä valvoma molempien jokien suita. Maan kohottua vuosisatojen aikana noin viisi metriä, on linnakkeen jäännökset nyt kokonaan kuivalla maalla, noin 400 metrin päässä merestä.</p> <p>1600-luvun lopulla maisema-alueen pellot keskittyivät Vuojoenkartanon ympärille sekä suurimmaksi osaksi Eurajoen länsipuolen peltoalueille. Niittyjä oli jonkun verran lähempänä joen suuta. Linnamaan kylässä pellot olivat keskittyneet asutuksen ympärille, kumpareille ja rinteille. Niityt, jotka olivat pinta-alaltaan laajemmat, sijaitsivat Eurajoen läheisyydessä kylien välillä, meren rannalla sekä peltojen takana. 1800-luvun puolessa välissä maisema-alueen viljellyt peltoalueet olivat lisääntyneet. Yhtenäinen viljelyalue yletti aina Eurajoen kirkolta Vuojoen taakse. Auvin ja Linnamaan kylien ympärillä peltoalat olivat myös kasvaneet. Peltojen takana ja ylempänä laakson rinteillä olevat alueet sekä Eurajoen ja meren suualue olivat todennäköisesti niittyinä. 1900-luvun alussa pellot olivat lähes nykyisen laajuiset. Ainoastaan joen suistomainen suualue oli merkittävä karttaan kosteaksi niityksi.</p>
4.3. Maiseman kannalta merkittävät elinkeinot	Pitkään jatkunut maanviljely. Rannikon asukkaille kalastus on aina ollut vähintäänkin sivuelinkeino ja tuonut arvokkaan lisän ruokavalioon. Alueen erikoisuutena mainittava rapujen ja nahkiaisten (Eurajoen vaakunaeläimet) lisäksi Eurajoessa elänyt raakku eli helmisimpukka, joka on nykyään lähes sukupuuttoon kuollut koko Suomessa. Niitä on pyydetty ja helmiä on myyty korujen valmistukseen. Kartano, jonka mailla ajoittain reipastakin pyyntiä on harjoitettu, on sen toisinaan pyrkinyt estämään.
4.4. Rakennettu ympäristö	Alueen rakennuskanta on harvaa. Asutus on keskittynyt suurimmaksi kyllin, jotka sijaitsevat selänteiden ja peltojen reuna-alueilla sekä laakson keskellä oleville kumpareisille kohdille. Jonkin verran yksittäisiä tiloja on teiden sekä joen varrella. Alueen vanhinta rakennuskantaa on myös kylissä. Jonkin verran uudempaa rakennuskantaa on syntynyt joen varteen ja lähemmäs merenrantaa.
4.4.1. Alueelle tyypillinen ja perinteinen asutustyyppi	Alueen asutus on monipuolista. Linnamaa ja Auvi ovat mäkiasutusta ja muu tienvarsi-asutusta.
4.4.2. Nykyisen asutuksen suhde muinaisjäännösten sijaintiin	Nykyinen asutus ja muinaisjäännökset eivät sijaitse samoilla alueilla.
4.4.3. Rakennetun ympäristön inventoinnit	RKY2009: Vuojoen kartano RKY1993: Vuojoen kulttuurimaisema Satakunnan arvokkaat kulttuurimaisemat: Irjanne-Eurajoki-Liinmaa kulttuurimaisema ja Vuojoen kartano Liinmaan linna alue on suojeltu kohde.
4.4.4. Muita maiseman kannalta merkittäviä rakennuksia ja rakenteita	Vuojoen kartanon päärakennus siipirakennuksineen on yksi empirekauden vaikuttavimmista kartanorakennuskokonaisuuksista maassamme. Kartanoarkkitehtuuri on arkkitehti C.L. Engelin käsialaa. Vuojoen kartano sijaitsee Eurajoen alajuoksua ympäröivällä tasangolla. Kartanossa on kolmikerroksinen päärakennus sekä kaksi samaan linjaan rakennettua yksikerroksista siipirakennusta. Kartanoon johtaa nelinkertainen puukujanne. Päärakennuksen vieressä on alkuaan vaunuvajana ja tallina toiminut puinen, pilasterein jäsenelty rakennus. Päärakennusta ympäröivä puisto rajautuu jokeen, joka on alkujaan ollut kartanopuiston vesiaihe. Puiston reunassa on Engelin suunnittelema kasvihuone. Kartanorakennuksen pääkselissa pitkän puukujan päässä on arkkitehti Charles Bassin ja P.J. Gylichin suunnitelmien mukaan rakennettu talousrakennuskompleksi Pistola. Pistolan vanha meijerikoulu on vuodelta 1834.
4.5. Perinnemaisemat	Eurajoensuiston laidun (M) sekä kaksi LUMO-yleissuunnittelukohde (perinnebiotooppi) aluetta.
4.6. Identiteettitekijät, symbolitekijät	Vuojoen kartano ja kartano kulttuuri.
4.7. Matkailu- ja virkistyskäyttö	Alueen kiertävä tiestö on merkitty pyöräilyreitiksi.
4.8. Kuvailu, kulttuuripiirteet	Maisema-alueen asutus on harvaa. Auvin ja Linnamäen kylien rakennuskanta edustaa perinteistä talonpoikais- ja mäkitypa-asutusta. Alueen keskiosaa hallitsee hoidetun puiston ympäröimä Vuojoen kartano talousrakennuksineen. Maisema-alueen itäosan asutus on muuhun asutukseen verrattaessa nuorempaa.
5. MAISEMAKUVA	Maisema-alue on laaja, melko tasainen laaksomainen peltoalue Eurajoen varrella, joka päättyy joen suistoalueeseen. Laakson keskellä virtaavan joen varsi on melko puustoinen, mikä estää yhtenäisten näkymien syntymisen laakson poikki. Laakson suuntaisesti avautuu paikoin erittäin pitkiä näkymiä. Pellot ovat aktiivisessa viljelyssä ja niiden reuna-alueet ovat hyvin hoidetut. Osaa peltoalueiden keskellä olevia tilakokonaisuuksia ympäröivät tiheät kuusiadat. Alueen poikki kulkee sähkölinja. Paikoin uudisrakentaminen on sijoittunut perinteisistä rakennuspaikoista poiketen pellolle.
6. RAJAUS	Maisema-alue alkaa valtatie 8 länsipuolelta ja seurailee selänteitä ja vuoden 1993 valtakunnallisesti merkittävän kulttuuriympäristön (RKY 1993) rajausta Linnamaalle asti. Linnamaan alueella vanhaa rajausta on laajennettu Kaukionpielen suuntaan, josta maisema-alueeseen kuuluvat alueen pellot kokonaisuudessaan. Maisema-alueeseen kuuluu joen suualue ja sen läheisyydessä olevat pellot.

<p>7. KUVAILUTEKSTI</p>	<p>Maisemakuva:</p> <p>Maisema-alue on luode-kaakkosuuntainen laakso, joka on laaja, melko tasainen peltoalue Eurajoen varrella. Maisema-alue päättyy rannikon tuntumaan, joen suistoalueeseen. Rannikon asukkaille kalastus on aina ollut vähintäänkin sivuelinkeino. Alueen erikoisuutena on rapujen ja nahkiaisten (Eurajoen vaakunaeläinten) pyynti. Laakson keskellä virtaavan joen varsi on melko puustoinen, mikä estää yhtenäisten näkymien syntymisen laakson poikki. Laakson suuntaisesti avautuu paikoin erittäin pitkiä näkymiä. Pellot ovat aktiivisessa viljelyssä ja niiden reuna-alueet ovat hoidettuja. Tiheät kuusiaidat ympäröivät osaa peltoalueiden keskellä olevista tilakokonaisuuksista. Alueen poikki kulkee suuria voimalinjoja. Vuojoen kartanon rakennukset ovat sijoittuneet lähiympäristöään hieman korkeammalla olevalle metsäiselle mäelle.</p> <p>Luonnonpiirteet:</p> <p>Laaksoa rajaavat metsäiset ja paikoin kallioiset selänteet. Eurajoki virtaa keskellä alavaa laaksoa laakson suuntaisesti. Alueen itäreunalla laakso on kapeimmillaan ja sen keskellä on kaksi kumpareta, joiden välistä Eurajoki kiemurtelee Suutalankosken kautta länteen. Laakson läntisen osan selänteet laskevat loivasti laaksoa kohti. Yksittäisenä alueena Kylämaan metsäinen kallioalue erottuu selkeästi muutoin alavasta maisemasta. Linnamaan kohdalla selänteen reuna on rikkonainen ja saarekkeinen. Alueen selänteiden pääpuulaji on mänty ja kosteimmilla paikoilla on kuusta ja lehtipuita. Joen varressa on paikoin kapeita rantalehtoja. Maisema-alueella olevat Krisankulman kallio, Riutanaho, Auvinriutta ja Kylämaa ovat osoitettu Satakunnan maakuntakaavassa maiseman ja luonnon kannalta arvokkaina kallioalueina (ge2). Alueella on tavattu uhanalaisista kasveista muun muassa rantalitukkaa.</p> <p>Kulttuuripiirteet:</p> <p>Eurajoelta on löytynyt merkkejä ihmistoiminnasta rautakaudelta, mutta seutu oli ilmeisesti paremminkin euralaisten eränkätialuetta kuin asuttua aluetta. Yleisestikin rannikon lähialue on ollut melko asumaton ajanlaskumme ensimmäisellä vuosituhannella. Ensimmäisen kerran Eurajoki mainitaan kirjallisissa lähteissä vuonna 1344. Maisema-alueella oli 1560-luvun veroluettelon mukaan kolme kylää: Vuojoki (Vuohijoki), Linnamaa ja Auvi. Maatilana Vuojoen historia ulottuu ainakin 1500-luvulle. Nykyinen Vuojoen kartano lukeutuu empirekauden merkittävimpiin kartanoihin. Liinmaan linnoitus, myös Vreghdenborgch'in nimellä tunnettu, sijaitsi keskiajalla (1370-1420) Eurajoen ja Lapijoen välisellä Linnakarinn saarella, nykyisen Linnamaan kylän paikkeilla. Liinmaan linna-alueella on edelleen nähtävissä linnan paikka ja vallihaudat. Itse linnoitus on aikanaan ollut pikkusaarella, josta on ollut hyvä valvoma molempien jokien suita. Maan kohottua vuosisatojen aikana noin viisi metriä sijaitsevat linnakkeen jäännökset nyt kokonaan kuivalla maalla, noin 400 metriä nykyisestä rannasta sisämaahan.</p> <p>Maisema-alueella 1600-luvun loppupuolella pellot keskittyivät Vuojoen kartanon ympärille sekä suurimmaksi osaksi Eurajoen länsipuolen peltoalueille. Niittyjä oli lähempänä joen suualuetta. Linnamaan kylässä pellot olivat keskittyneet asutuksen ympärille, kumpareille ja rinteille. Pinta-alaltaan laajemmat niityt sijaitsivat Eurajoen läheisyydessä kylien välillä, meren rannalla sekä peltojen takana. 1800-luvun puolessa välissä maisema-alueen viljellyt peltoalueet olivat laajentuneet. Yhtenäinen viljelyalue ylettyi aina Eurajoen kirkolta Vuojoen länsipuolelle. Auvin ja Linnamaan kylien ympärillä peltoalat olivat myös kasvaneet. Peltojen takana ja ylempänä laakson rinteillä olevat alueet sekä Eurajoen suualue olivat todennäköisesti niittyinä. 1900-luvun alussa pellot olivat lähes nykyisen laajuiset. Ainoastaan joen suistomainen suualue oli kartan mukaan kosteaa niittyä.</p> <p>Maisema-alueella asutus on harvaa. Auvin ja Linnamäen kylien rakennuskanta edustaa perinteistä talonpoikais- ja mäkitupa-asutusta. Alueen keskiosaa hallitsee hoidetun puiston ympäröimä Vuojoen kartano talousrakennuksineen. Vuojoen kartanon päärakennus siipirakennuksineen on yksi empirekauden vaikuttavimmista kartanorakennusten kokonaisuuksista maassamme. Kartanoarkkitehtuuri on arkkitehti C.L. Engelin käsialaa. Kartanossa on kolmikerroksinen päärakennus sekä kaksi samaan linjaan rakennettua yksikerroksista siipirakennusta. Kartanolle johtaa nelinkertainen puukujanne. Päärakennuksen vieressä on alkuaan vaunuvajana ja tallina toiminut puinen, pilasterein jäsenelty rakennus. Päärakennusta ympäröivä puisto rajautuu jokeen, joka on alkujaan ollut kartanopuiston vesiaihe. Puiston reunassa on Engelin suunnittelema kasvihuone. Kartanorakennuksen pääkselissa, pitkän puukujan päässä on arkkitehti Charles Bassin ja P.J. Gylichin suunnitelmien mukaan rakennettu talousrakennuskompleksi Pistola. Pistolan vanha meijerikoulu on vuodelta 1834. Maisema-alueen itäosan asutus on nuorempaa. Asutus on keskittynyt selänteiden ja peltojen vaihtumisvyöhykkeelle, kumpareille ja jonkin verran tien sekä joen varteen. Alueen läpi on kulkenut keskiaikaisperäinen postitie, joka yhdisti aikanaan Turun ja Korsholman linnahallinnot.</p>
<p>8. ARVIOINTI</p>	
<p>8.1. Arvoluokka</p>	<p>Maakunnallisesti arvokas</p>

8.2. Arviointiteksti	Vuojoen kulttuurimaisema-alue edustaa Ala-Satakunnan viljelyseudun jokilaaksomaista viljelymaisemaa. Alueella on ollut varhaista asutusta ja Linnamaan alueella on ollut yksi Satakunnan muinaisista linnoista.
9. LIITTEET	
9.1. Karttaliitteet	
9.2. Valokuvat	4443, Näkymä koilliseen Vuojoen kartanolla.
	4461, Näkymä Auvin kylässä.
	4481, Näkymä luoteeseen.
	4504, Näkymä itään Verkkokariin.
	4527, Näkymä lounaaseen joelle.
	4537, Näkymä koilliseen Verkkokarintieltä.